

Seat No. : _____

AJ-131

April-2022

M.A., Sem.- IV

**510 EA : Sanskrit
(Indian Philosophy)**

तर्कभाषा (नियतांश)

जैन-बौद्ध दर्शन (सर्व दर्शन संग्रहतः)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

विभाग-I/Section-I

नीचेना आठ प्रश्नो पैकी गमे ते त्रणना उत्तरो लभो :

Write the answers to any **three** of the following questions :

1. कोर्षपणु भेनुं विवरणु करु : 14
Write a translation and interpretation of any **two** of the following :
(1) प्रमा करणं प्रमाणम् ।
(2) यस्य कार्यात् पूर्वभावो नियतोऽन्यथासिद्धश्च तत् कारणम् ।
(3) तत्रायुतसिद्धयोः संबन्धः समवायः ।
(4) यथा शब्दोऽनित्यः कृतकत्वाद् घटवत् ।
2. हेत्वाभास अटले शुं ? तेना प्रकारो वर्णवी गमे ते भे प्रकार सोढाडरणु समज्जवो. 14
What is हेत्वाभास ? Mention all the varieties of हेत्वाभास and explain any two with illustration.
3. केशव मिश्रनां ज्जुवन विशे प्राप्त माहिती आपो. 14
Give the information about the Keshav Mishra.
4. न्याय दर्शन अनुसार कारणनां प्रकारो थर्यो. 14
Discuss the types of causes according to the Philosophy of N'yāya.
5. षोढा इन्द्रियसन्निकर्षः । विशे विस्तृत थर्या करु. 14
Discuss in detail about षोढा इन्द्रियसन्निकर्षः ।

6. જૈન દર્શન અનુસાર જીવનું સ્વરૂપ ચર્ચો. 14
Discuss the form of Jīva according to Jain philosophy.
7. જૈન દર્શનનો વિસ્તૃત પરિચય આપો. 14
Give a detailed introduction of Jain Philosophy.
8. બૌદ્ધ દર્શન અનુસાર અષ્ટાંગ માર્ગ સમજાવો. 14
Explain the Aṣṭāṅga mārga according to Buddhist philosophy.

વિભાગ-II/Section-II

9. ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 8
- (1) આન્વીક્ષિકી વિદ્યા કોને કહેવાય ?
What is આન્વીક્ષિકી વિદ્યા ?
- (2) ‘પ્રમા’ ની વ્યાખ્યા ઉદાહરણ સહિત આપો.
Define ‘પ્રમા’ with an example.
- (3) ન્યાયદર્શનનાં રચયિતા કોણ છે ?
Who is the author of N’yāyadarśana ?
- (4) ‘આપ્ત’ કોને કહેવાય ?
What is ‘આપ્ત’ ?
- (5) ‘સંવર’ એટલે શું ?
What is ‘Samvar’ ?
- (6) આર્યસત્ય કેટલાં છે ? કયા-કયા ?
How much is Āryasatya ? Which ones ?
- (7) ‘તીર્થંકર’ની વ્યાખ્યા આપો.
Define ‘Tīrthāṅkara’.
- (8) ‘ત્રિપિટક’નો અર્થ આપો.
Give the meaning of ‘Tripiṭaka’.

AJ-131

April-2022

M.A., Sem.- IV

510 EB : Sanskrit

(Kavya Mimansa)

(राजशेखरस्य काव्यमीमांसा-नियतांश ।)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

विलाग-I

नीचेना प्रश्नोभांथी कोर्षपाण त्रणना जवाळ आपो. दरेक प्रश्नना 14 गुण गणेशे :

42

1. काव्यमीमांसां निरुपित “काव्यपुरुषोत्पत्तिः” कथानुं विवेचनात्मक निरुपाण करो.
2. काव्यपुरुषोत्पत्तिमां वर्णित “प्रवृत्ति”, “वृत्ति” अने “रीति” प्रकारेनी यर्था करो.
3. कवि समय अेटले शुं ? ते समज्जवी तेना प्रकारे सोदाहरण समज्जवो.
4. ‘जतिविषयक’ अने ‘गुणविषयक’ कविसमय सोदाहरण समज्जवो.
5. ‘द्रव्य विषयक’ अने ‘क्रियाविषयक’ कविसमय सोदाहरण समज्जवो.
6. काव्यशास्त्रीओअे ‘रीति’ भाटे प्रयोजेल विविध पर्यायो जण्णावी, तेना आधारे तेना प्रकारे सोदाहरण समज्जवो.
7. नीचेनाभांथी ढे श्लोक ससंदर्भ समज्जवो :
  - (1) “या दुग्धाऽपि न दुग्धेव कविदोग्धृभिरन्वहम् ।
ह्यदि नः सन्निधत्तां सा सूक्तधेनुः सरस्वती ॥”
  - (2) “मा निषाद ! प्रतिष्ठां त्वगमः शाश्वतीः समाः ।
यत्क्रौञ्चमिथुनादेकमवधीः काममोहितम् ॥”
  - (3) “कैलासगौरं वृषमारुरुक्षोः पादार्पणानुग्रहपूतपृष्ठम् ।
अवेहि मां किङ्करमष्टमूर्त्तेः कुम्भोदरं नाम निकुम्भपुत्रम् ॥”
8. काव्यशास्त्रोअे आपेल शैलीना लक्षाण, प्रकारे आपी काव्यशास्त्रमां निरुपित वैदर्भी, गौडी, पाञ्चाली । नी सोदाहरण यर्था करो.

વિભાગ – II

9. નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો : (ગમે તે ચાર)

8

- (1) કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યનો 'આત્મા' કોને કહેવાય છે ? (મુખ, રસ, હાથ)
- (2) કવિરાજશેખરને શા માટે 'ચાચાવરીય' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ? (સ્થિર, વિચરણ કરનાર, મુનિ)
- (3) દેવોના ગુરુ કોણ છે ? (બૃહસ્પતિ, શુક્રાચાર્ય, શિવ)
- (4) કાવ્યપુરુષની માતાનું નામ આપો. (સરસ્વતી, પાર્વતી, લક્ષ્મી)
- (5) સાહિત્યવિદ્યાવધૂની માતાનું નામ આપો. (ઉમા, પૃથ્વી, સુલોચના)
- (6) કવિઓ દ્વારા કોયલના સ્વરને કઈ ઋતુમાં વર્ણવાનો કવિસમય છે ? (ગ્રીષ્મ, શરદ, વસંત)
- (7) રીતિ સંપ્રદાયના આઘ પુરસ્કર્તા કોણ છે ? (વામન, મમ્મટ, લોલ્લટ)
- (8) સાહિત્યદર્પણકાર વિશ્વનાથ રીતિના કેટલા ભેદ સ્વીકારે છે ? (ત્રણ, ત્રેવીસ, તેત્રીસ)